

Vaasan kesäyliopisto
Rehtori, professori Ilkka Virtanen

Avajaisseurats Vaasan kesäyliopiston 25-vuotisjuhlassa 12.6.1985

Näkökohtia Vaasan kesäyliopiston roolista akateemisen opetuksen sektorilla
Vaasassa

Avatessamme tänään virallisesti Vaasan kesäyliopiston 25:nnen lukuvuoden ja viettäessämme samalla kesäyliopiston perustamisen 25-vuotisjuhlaa voimme laajentaa juhlamme koskemaan akateemisen opetuksen neljännesvuosisataista taivalta Vaasassa yleisestikin. Tähän meillä on täydet perusteet, sillä merkitsihän juuri kesäyliopiston tulo Vaasaan säännöllisen yliopistotasaisen opetuksen alkamista kaupungissa.

Ajatus kesäyliopiston saamiseksi Vaasaan perustui paljolti samoille näkökohdille kuin 1960-luvulla voimakkaasti laajenneen kesäyliopistolaitoksen piirissä yleensäkin. Keskeisenä tavoitteena oli saada yliopistotasosta opetusta alueelle, jolta oma varsinainen korkeakoulu vielä puuttui. Samalla korostettiin opiskelumahdollisuuksien tarjoamista kaikille opinhaluisille heidän pohjakoulutuksestaan riippumatta. Kesäyliopistotoiminta on aina perustunut ns. avoimen korkeakoulun periaatteelle. Näiden välittömien tavoitteiden lisäksi asetettiin vielä kauaskantoisemmaksi tavoitteeksi ”oikean” korkeakoulun saaminen paikkakunnalle. Näin oli muualla ja näin myöskin Vaasassa. Nyt 25 vuoden kuluttua voimmekin todeta, että tällä korkeakoulurintamalla on päästy ja hyvään alkuun, jos kohta kehittämisen varaakin vielä on.

Sommaruniversitetets viktigaste uppgift under de första åren var att få till stånd högskoleutbildning i Vasa och att befästa denna utbildning. Utöver högskoleutbildningen fanns genast från början även abiturientkurser, fortbildningskurser, seminarier och kulturella aktiviteter med på programmet. Undervisning har från första början getts på såväl finska som svenska.

De nämnda delområdena intar alltjämt en framskjuten plats på sommaruniversitetets kursprogram. En stor del av kurserna utgörs också fortfarande av akademiska kurser. Dessa kurser kompletterar å ena sidan de lokala högskolornas undervisning med undervisning enligt andra högskolors kursfordringar och å andra sidan erbjuder de såväl högskolestuderande som andra vuxenstuderande en möjlighet att under sommartiden delta i de lokala högskolornas kurser.

Den yrkesmässiga fortbildningens betydelse har under de senaste åren ökat, och dess andel av kurserna växer. De viktigaste målgrupperna utgörs av lärare, hälsovårdspersonal, och personal inom stats- och kommunalförvaltningen. Ett gott exempel på utbildning inom denna sektor är SKUT-84, det vill säga det skola och utbildningsseminarium som anordnades 1984. I seminariet deltog cirka 1500 finlandssvenska lärare.

Kesäyliopistojen ehkä vahvimpana puolena pidetään niiden joustavuutta ja kykyä nopeasti reagoida uusiin tilanteisiin ja uusiin koulutushaasteisiin. Toisaalta tämä joustavuus ja sopeutumiskyky on ollut ja on kesäyliopistojen suoranainen elinehto. Sopeutumista ja tilanteen uudelleen arviointia on tarvittu esim. akateemisten kurssien kohdalla silloin kun paikkakunnalle kovien ponnistelujen jälkeen vihdoin saatiin korkeakoulu, joka pääosin otti vastuulleen aiemmin yksinomaan kesäyliopistolla olleen akateemisen koulutustehtävän, tai kun korkeakoulut tutkinonuudistuksen myötä siirtyivät pois selkeästi rajatuista arvosanakokonaisuuksista koko tutkinnon kattaviin koulutusohjelmiin ja niiden sisältämiin opintojaksopalasiin.

Viimeisin, kesäyliopistolaitosta ehkä kovimmin koetellut sopeutumistilanne tuli eteen 1980-luvulla, kun yliopistot ja korkeakoulut alkoivat voimallisesti perustaa yhteensä täydennyskoulutusyksiköitä, joiden toimenkuvalla ja tehtävillä on paljon yhtäläisyyksiä kesäyliopistojen kanssa.

Pari vuotta sitten kesäyliopistot kokivat asemansa jopa uhatuiksi, kun Opetusministeriössä laadittiin suunnitelmia korkeakoululaitoksen uusien koulutustehtävien (täydennyskoulutus, avoin korkeakouluopetus) kokonaisvaltaiseksi uudelleenjärjestämiseksi. Kesäyliopistot pelkäsivät, että niille ei jäisi mitään sijaa näissä suunnitelmissa. Kesäyliopistot reagoivatkin tilanteeseen varsin voimakkaasti, ja lukuisten kirjelmien, lähetystöjen ja neuvottelujen jälkeen Opetusministeriön suunnitelmia onkin osittain muutettu ja täsmennetty. Uusimmat suunnitelmat täydennyskoulutuksen ja avoimen korkeakouluopetuksen järjestämiseksi perustuvat nyt yhteistyön ja työnjaon periaatteelle. Tässä työssä kesäyliopistoilla on edelleenkin merkittävä sijansa.

Suunnitelmien mukaan avoin korkeakouluopetus toteutetaan vastaisuudessa korkeakoulujen ja kesäyliopistojen välisenä yhteistyönä opetusministeriön antamien ohjeiden mukaisesti. Valtio osallistuu tämän toiminnan rahoitukseen ja opiskelijoille koituvista maksuista annetaan yhtenäiset ohjeet. Täydennyskoulutuksessa pyritään selvään työnjakoon korkeakoulujen ja kesäyliopistojen kesken. Korkeakoulut huolehtivat lähinnä toimialaansa liittyvästä korkeakoulutasoisesta täydennyskoulutuksesta, jossa painopiste on pitkäkestoisissa ohjelmissa ja kursseissa. Kesäyliopistojen antama ammatillinen täydennyskoulutus on em. toimintaa täydentävää ja/tai tukevaa: korkeakoulun toimialojen

ulkopuolelle jäävä täydennyskoulutus, lyhytkestoiset kurssit ja seminaarit jne. Yleissivistävä aikuis-
koulutus puolestaan on kesäyliopistojen vapaasti järjestettävissä, tämä sektori ei juurikaan laajene korkeakouluissa. Tällä kesäyliopistojen ehkä omimmalla alueella yhteistyökumppaneina ovatkin lähinnä kansalais- ja työväenopistot.

Vaasassa kesäyliopiston ja vaasalaisten korkeakoulujen välillä ei ole ollut erityisiä ongelmia, ei Vaasan korkeakoulun erillisen täydennyskoulutuskeskuksen perustamisen jälkeenkään. Toiminta on aina perustunut edellä todetun työnjaon ja yhteistyön periaatteelle. Ammatillisen täydennyskoulutuksen lohkolla korkeakoulun täydennyskoulutuskeskus järjestää koulutusta samoilla tehtäväalueilla, joilla korkeakoulu muutenkin toimii, pääpainon ollessa taloudellisella, erityisesti yrittäjätoiminnan alueella. Kesäyliopiston kohderyhmät taas ovat tällä lohkolla perinteisestikin muualla: opettajat, terveydenhuoltohenkilöstö, valtion ja kunnallishallinnon toimihenkilöt. Avoimen korkeakouluopetuksen lohkolla Vaasan korkeakoulun täydennyskoulutuskeskus huolehtii korkeakoulun ylimääräisistä opiskelijoista sekä järjestää tiettyjä sen profiiliin sopivia korkeakoulun opintojaksoja avoimen korkeakoulun periaatteella. Kesäyliopisto taas järjestää muiden korkeakoulujen tutkintovaatimusten mukaista opetusta sekä Vaasan korkeakoulun kesäopetusta.

Okså på den svenskspråkiga sidan har den öppna högskoleundervisningen blivit allt viktigare. Sommaruniversitetet arrangerar svenskspråkiga kurser inom ramarna för den öppna högskolan i samarbete med Åbo Akademi kurscentral. På fortbildningssektorn har sommaruniversitet ett gott samarbete med Pedagogiska fakulteten vid Åbo Akademi (här kan till exempel SKUT-84 igen nämnas).

On täysi syy uskoa, että Vaasan kesäyliopisto myös vastaisuudessa säilyy akateemista opetusta antavana laitoksena. Tämän koulutustehtävän rinnalle ja ohikin ovat nousemassa erilaiset ammatilliset täydennyskoulutuskurssit. Jatkuvasti merkittävänä tehtävälhkonana on erilaisten kulttuuri-tarpeiden tyydytykseen tähtäävä yleissivistävä tehtävä. Monipuolisen, tarkoituksenmukaisen ja ajan-kohtaisen ohjelmatarjonnan parhaana todisteena ovat alati kasvavat opiskelijamäärät Vaasan kesäyliopistossa.

Vaasan kesäyliopiston puolesta toivotan arvoisat juhlavieraat tervetulleiksi tähän kesäyliopiston 25-vuosijuhlaan. Samalla toivotan menestyksellistä lukuvuotta kaikille kesäyliopiston opettajilla ja opiskelijoille. Å Vasa Sommeruniversitets vägnar hälsar ja Er alla hjärtligt välkomna till sommaruniversitetets 25-årsjubileumsfest. Samtidigt önskar jag sommaruniversitetets lärare och studerande en framgångsrik termin.